

HEMŞİRELİK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2025

1. A*** K*** Yoğun Bakım Ünitesinde Üç Farklı Nazogastrik Tüp Fiksasyon Materyalinin Basınç Yaralanması Üzerine Etkisi
2. S***** B***** Sürekli Pozitif Havayolu Basıncı (CPAP) Kullanan Obstrüktif Uyku Apne Sendromu (OUAS) Tanılı Hastaların Öz Yeterlilikleri ile Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişki
3. A**** E***** Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hastalarda Nem, Isı, Gürültü ve IŞık Düzeylerinin Uyku Kalitesi ve Konfor Üzerine Etkisi
4. Ő***** G**** Ç***** Transradial Koroner Anjiyografi Girişimi Sonrası Soğuk Uygulamanın Hastalarda Ağrı, Ekimoz ve Konfor Düzeylerine Etkisi
5. C**** M***** HIV Tedavisine Uyumda Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Geçerlilik Güvenirlik Çalışması

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE ÜÇ FARKLI NAZOGASTRİK TÜP FİKSASYON MATERYALİNİN BASINÇ YARALANMASI ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, yoğun bakım ünitesinde üç farklı nazogastrik tüp fiksasyon materyalinin (elastik flaster, tıbbi ipek flaster, şeffaf su geçirmez flaster) basınç yaralanması üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Materyal ve Metot: Çalışma randomize kontrollü deneysel tasarlanmış olup, Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında İstanbul'da bir eğitim ve araştırma hastanesinin yoğun bakım ünitesinde yatan, araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun, örneklem ise, G*Power 3.0.10 yazılımı kullanılarak %90 güç, %5 hata payı ve $f=0,20$ etki büyüklüğü ile hesaplanarak en asgari 84 kişi olarak belirlendi ($n_1=28$, $n_2=28$, $n_3=28$). Hastalara elastik flaster, tıbbi ipek flaster ve şeffaf su geçirmez flaster uygulandı. Veriler; Hasta Bilgi Formu, Hasta İzlem Formu, Braden Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçeği, Glaskow Koma Skalası ve Nazogastrik Tüp ile İlişkili Basınç Yaralanmaları Evrelendirme ve Takip Formu ile değerlendirildi. Veriler ilk, üçüncü ve son günlerde toplandı, verilerin istatistiksel analizleri Statistical Package for Social Sciences (SPSS) v27 istatistiksel analiz programı üzerinden gerçekleştirildi.

Bulgular: Elastik flaster uygulanan grupta basınç yaralanması gelişme oranı (%64,3) diğer iki gruba göre daha yüksek bulundu ($p<0,05$). Tıbbi ipek flaster grubunda yaralanma oranı %35,7, şeffaf su geçirmez flaster grubunda ise %44,0 olarak belirlendi. Braden Ölçeği puanları her üç grupta zamanla düşüş gösterirken, elastik flaster grubundaki azalma daha belirgin oldu. Glaskow Koma Skalası puanlarında, şeffaf su geçirmez flaster grubu son günlerde elastik flaster grubuna göre daha iyi sonuçlar verdi ($p<0,05$).

Sonuç: Elastik flasterin, tıbbi ipek flaster ve şeffaf su geçirmez flastere kıyasla basınç yaralanması riskini artırdığı saptandı. Tıbbi ipek flaster ve şeffaf su geçirmez flaster, nazogastrik tüp fiksasyonunda tercih edilebilir. Daha geniş örneklemlili ve uzun süreli çalışmalar önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Basınç yaralanması, hemşirelik, nazogastrik tüp, nazogastrik tüp fiksasyonu, tıbbi araç-gereç, yoğun bakım ünitesi

SÜREKLİ POZİTİF HAVAYOLU BASINCI (CPAP) KULLANAN OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMU (OUAS) TANILI HASTALARIN ÖZ YETERLİLİKLERİ İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Obstrüktif Uyku Apnesi Sendromu (OUAS), uyku sırasında üst solunum yolunun tıkanması sonucu hava akışının azalmasıyla karakterize kronik bir uyku bozukluğudur. Tanı genellikle polisomnografiyle konular ve tedavi edilmeyen OUAS, kardiyovasküler hastalıklar, hipertansiyon ve diyabet gibi ciddi sonuçlara yol açabilir. Tedavide CPAP cihazı, altın standart yöntemdir; üst solunum yolunu açık tutarak apne olaylarını önler ve yaşam kalitesini artırır. Ancak, CPAP kullanımında hastalar çeşitli fiziksel ve psikolojik zorluklar yaşayabilir. Tedaviye uyumda özyeterlilik, bireyin zorluklarla başa çıkma kapasitesine olan inancı, kritik bir rol oynar. Psikolojik dayanıklılığı yüksek bireyler, bu süreçte daha başarılıdır.

Araştırma Sürekli Pozitif Havayolu Basıncı (CPAP) kullanan Obstrüktif Uyku Apne Sendromu (OUAS) tanılı hastaların Öz Yeterlilikleri ile Psikolojik Dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek üzere Ekim 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Uyku Bozuklukları Laboratuvarı Servisi'nde tanımlayıcı ilişki arayıcı desende yapıldı. Araştırma öncesinde gerekli etik onay alındı ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu aracılığıyla rızası alınıp gönüllü katılım sağlandı.

Veri toplama araçları: Tanımlayıcı Bilgi Formu, Uyku Apnesi Öz Yeterlilik Ölçeği (SEMSA) ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ)'dir. SEMSA ve YPDÖ, ölçeklerinin cronbach alfa iç tutarlılığı sırası ile 0,895 olarak 0,887 bulundu. Verilerin analizi IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0 programı kullanılarak yapıldı. Demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizleri, ölçek puanlarının incelenmesinde ise ortalama ve standart sapma değerleri hesaplandı. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği, çarpıklık ve basıklık değerleriyle değerlendirildi. Araştırmanın raporlaması STROBE doğrultusunda gerçekleştirildi.

Çalışma evrenini, obstrüktif uyku apne sendromu (OUAS) tanılı ve sürekli pozitif havayolu basıncı (CPAP) cihazı kullanan hastalar oluşturdu. Örnekleme ise, evren içerisinden 18 yaş ve üzeri, en az bir ay CPAP kullanan, ek uyku bozukluğu veya ağır ruhsal bozukluğu olmayan, fiziksel veya zihinsel engeli bulunmayan ve gönüllü olan 113 hasta oluşturdu. Veri toplama sürecinde katılımcılara araçlar çevrimiçi gönderildi.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların YPDÖ puan ortalaması orta-üst seviyede ($3,876 \pm 0,595$), SEMSA puan ortalaması ise orta seviyede ($2,686 \pm 0,495$) bulundu. Katılımcıların YPDÖ alt boyutlarından "Kendilik algısı" en yüksek puan ortalamasına sahiptir ($3,979 \pm 0,665$). YPDÖ ve alt boyutlarının bazılarının puan ortalamaları; yaş grupları, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, medeni durum, kronik hastalık ve uyku

sorunlarına sahip olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdi ($p<0,005$). Ancak çocuk sahibi olma, cihaz kullanımına başladıktan sonra kontrole gitme, cihaz kullanırken sorun yaşama, sigara ve alkol kullanma durumlarında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0,005$).

SEMSA ölçeğinin alt boyutlarından "Sonuç Beklentisi" ($2,995\pm 0,663$), "Tedavi Öz Yeterliliği" ($2,921\pm 0,732$) ve "Risk Algısı" ($2,073\pm 0,755$) puanları alındı. SEMSA genel puan ve alt boyutlarında medeni durum, çocuk sayısı, cihaz kullanırken sorun yaşama, kontrole gelme sıklığı ve uyku sorununa sahip olma durumlarına göre anlamlı farklılık bulundu ($p<0,005$). Ancak cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve CPAP cihazını günlük kullanım süresine göre anlamlı bir fark saptanmadı ($p>0,005$).

YPDÖ ve SEMSA genel puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmedi ($r=0,148$, $p=0,118$). Ancak YPDÖ genel puanı ile SEMSA "Sonuç Beklentisi" alt boyutu ($r=0,193$, $p=0,041$) ve YPDÖ "Sosyal Yeterlilik" ile SEMSA "Sonuç Beklentisi" ($r=0,193$, $p=0,040$) arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler tespit edildi.

Bu sonuçlar doğrultusunda OUAS ve CPAP tedavisine ilişkin farkındalık artırılmalıdır. Hastaların tedavi sürecindeki özyeterliliklerini desteklemek için bireyselleştirilmiş eğitim programları düzenlenebilir. Sosyal destek mekanizmaları güçlendirilerek aile ve yakın çevrenin tedaviye katılımı teşvik edilmelidir. Özellikle hastaların tedavi ile ilgili olumlu sonuçlara ulaşmaya yönelik inanç ve motivasyonlarını ve sosyal desteklerine ulaşmalarını sağlayacak sosyal becerilerini güçlendirmeye odaklanılarak psikolojik dayanıklılığı destekleyen grup çalışmaları yapılabilir. Tedaviye uyumu artırmak için CPAP cihazının kullanımıyla ilgili pratik bilgiler ve teknik destek sağlanmalıdır. Uyku sorunlarına yönelik ek müdahaleler uygulanabilir. Ayrıca, düzenli takip ve geri bildirim mekanizmaları oluşturularak hastaların ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı, bireysel farklılıklara uygun çözümler sunulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik dayanıklılık, Öz yeterlik, Sürekli Pozitif Havayolu Basıncı, Obstrüktif Uyku Apnesi

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARDA NEM, ISI, GÜRÜLTÜ VE IŞIK DÜZEYLERİNİN UYKU KALİTESİ VE KONFOR ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZET

Bu araştırma, yoğun bakım ünitesinde yatan hastalarda çevresel faktörlerden olan nem, ısı, gürültü ve ışık düzeylerinin uyku kalitesi ve konfor düzeyi üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tasarımda yürütülen bu araştırma, İstanbul'da bir özel hastanenin genel yoğun ünitesi, kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım ünitesi ve koroner yoğun bakım ünitesinde Temmuz 2023-Temmuz 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, dâhil edilme kriterlerini karşılayan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 89 hasta oluşturmuştur. Veriler; Hasta Bilgi Formu, Glasgow Koma Skalası (GKS), Richards Campbell Uyku Ölçeği ve Genel Konfor Ölçeği kullanılarak toplanmış; çevresel faktörler ise kalibre edilmiş dijital ölçüm cihazlarıyla hasta başında sistematik olarak değerlendirilmiş ve Nem, Isı, Gürültü ve Işık Düzeyleri Kayıt Formu'na kaydedilmiştir. Ölçümler iki ardışık gün boyunca aynı saat aralıklarında yapılmış, istatistiksel analizler SPSS v27 programında gerçekleştirilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, hastaların yoğun bakıma yatışından sonraki 3. ve 4. günlerde ölçülen GKS, nem, ısı, gürültü ve ışık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak, çevresel faktörlerden nem, ısı ve gürültünün konfor alt boyutlarıyla bazı zayıf ve anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Özellikle ikinci gün ölçülen ısı ile ferahlama, rahatlama, psikospirütel ve sosyokültürel konfor boyutları arasında negatif yönde; üstünlük ve çevresel konfor boyutları arasında pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Gürültü düzeyi ile ferahlama arasında pozitif, üstünlük duygusu arasında negatif yönlü ilişkiler saptanmıştır ($p<0,05$). Uyku kalitesi açısından çevresel faktörlerle doğrudan anlamlı bir ilişki saptanmamış olmakla birlikte, konfor düzeyindeki değişimlerin çevresel uyarıcılardan etkilendiği gözlenmiştir.

Elde edilen bulgular, yoğun bakım ortamında çevresel faktörlerin hasta konforu üzerinde çok boyutlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, fiziksel çevrenin düzenlenmesine yönelik hemşirelik uygulamaları, hasta memnuniyetini ve bakım kalitesini artırmada etkili olabileceği ifade edilebilir.

Anahtar Sözcükler: Çevresel faktörler, gürültü, hemşirelik bakımı, ışık, ısı, konfor, nem, uyku kalitesi, yoğun bakım ünitesi

TRANSRADIAL KORONER ANJİYOĞRAFI GİRİŞİMİ SONRASI SOĞUK UYGULAMANIN HASTALARDA AĞRI, EKİMOZ VE KONFOR DÜZEYLERİNE ETKİSİ

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, transradial koroner anjiyografi [TRA] sonrası uygulanan soğuk uygulamanın, Transradial [TR] band kullanılan hastalarda görülen erken dönem komplikasyonlar [ağrı, hematoma, kanama, ödem, ekimoz, yürüme bozukluğu] ve postoperatif konfor düzeyi üzerindeki etkilerini değerlendirmektir.

Yöntem: Araştırma, deneysel ve karşılaştırmalı bir desenle, ön test-son test kontrol gruplu tasarlanmıştır. TRA sonrası, TR band uygulanan toplam 104 hasta çalışmaya dâhil edilmiştir. Hastalar, rastgele olarak deney [n=52] ve kontrol [n=52] gruplarına ayrılmıştır. Deney grubuna TR banda ek olarak soğuk uygulama yapılırken, kontrol grubuna sadece standart TR band uygulanmıştır. Veriler, laboratuvar parametreleri, ağrı puanları [NRS], Erken Postoperatif Konfor Ölçeği [EPKÖ] ve komplikasyon sıklıkları üzerinden değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmada, işlem sonrası 0. saatte deney ve kontrol grupları arasında ağrı, hematoma, kanama ve konfor düzeyi açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır [p>0,05]. Ancak 1-6 saat aralığında, deney grubunda ağrı, hematoma, ödem, ekimoz ve yürüme bozukluğu oranlarının anlamlı düzeyde daha düşük olduğu belirlenmiştir [p<0,05]. TR bandın kalış süresinin deney grubunda daha kısa olduğu, şişirme hacmi ve hava boşaltılma oranlarının ise daha düşük gerçekleştiği saptanmıştır. 7-24 saat aralığında da ekimoz ve ödem gelişiminin deney grubunda anlamlı şekilde daha az olduğu gözlemlenmiştir. Konfor düzeyi açısından ise gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgular, soğuk uygulamanın transradial anjiyografi [TRA] sonrası gelişen lokal komplikasyonları azaltmada etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak postoperatif konfor düzeyi üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda, hemşirelik bakımında soğuk uygulama; girişim sonrası gelişebilecek komplikasyonların önlenmesinde güvenli ve etkili bir destekleyici yöntem olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Transradial anjiyografi, TR band, soğuk uygulama, ağrı yönetimi, konfor düzeyi

HIV TEDAVİSİNE UYUMDA ÖZ YETERLİLİK ÖLÇEĞİ TÜRKÇE GEÇERLİLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ÖZET

Araştırmanın amacı, HIV tedavisine uyumda öz yeterlilik düzeyini ölçen ölçeğin Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmasıdır. Araştırma, metodolojik türde planlanmıştır. Veriler, Aralık 2023 ile Aralık 2024 tarihleri arasında İstanbul ili Sarıyer ilçesinde bulunan Seyrantepe Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları polikliniğine başvuran ve kliniklerde yatan, araştırmaya katılım kriterlerini karşılayan toplam HIV(+) 100 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Tanımlayıcı Bilgi Formu, HIV Tedavisine Uyumda Öz Yeterlilik Ölçeği ve CASE Uyum Değerlendirme Testi kullanılmıştır. Geçerlilik çalışmaları kapsamında ölçek; dil, kapsam ve yapı geçerliliği açısından değerlendirilmiştir. Dil geçerliliği uzman görüşleri doğrultusunda sağlanmıştır. Kapsam geçerliliği analizleri sonucunda, iki madde güncellenen anketten çıkarılmıştır. Yapı geçerliliği için yapılan KMO testi 0.957 olarak bulunmuş, Bartlett's Küresellik Testi sonuçları ($\chi^2 = 1576.42$, $p < 0.001$) faktör analizine uygunluk göstermiştir. Faktör analizi, ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve ilk bileşenin toplam varyansın %87.041'ini açıkladığını ortaya koymuştur. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları modelin geçerliliğini desteklemiş; uyum indeksleri CFI = 0.972, GFI = 0.912, NFI = 0.952 ve RMSEA = 0.068 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığı yüksek bulunmuş; Cronbach's Alpha katsayısı 0.983, madde-toplam korelasyonları ise 0.871 ile 0.947 arasında değişmiştir. Ayırt edicilik analizinde, üst ve alt %27'lik gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($t = -27.142$, $p < 0.001$). Ayrıca test-tekrar test yöntemi ile yapılan analizde, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını gösteren ICC değeri 0.870 ($p = 0.001$) olarak bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda "HIV Tedavisine Uyumda Öz Yeterlilik Ölçeği"nin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: HIV, Tedaviye uyum, Özyeterlilik, Geçerlilik, Güvenirlik, Ölçek,